

Píše Jiří Flaišman

(E*forum, 24. 08. 2011)

Snad každý, kdo se podílí na tvorbě či výrobě knihy, má v příručce nějakou publikaci pojednávající jednotlivé fáze „od rukopisu ke knize a časopisu“ (právě třeba Jaroslava Šaldu). Ohlédneme-li se do minulosti, jak to s tímto typem literatury vypadá, vidíme, že jí není málo a že je značně různorodá: od popularizačních textů o tom, co se děje s rukopisem, když je dodán do nakladatelství, přes návodné brožury pro redakční či tiskařskou práci, až po hutné manuály vyčerpávající problémy jednotlivých oborů (např. formy tisku). Tyto publikace spojuje to, že pojednávají o – zjednodušeně řečeno – „materiálním zrodu“ knihy. V přehledu produkce posledních let můžeme vedle sebe postavit hned několik knih z této oblasti: například obsáhlou Pistoriovu příručku Jak se dělá kniha (3. vyd. Pistorius a Olšanská 2011), fundované a inspirativní Štormovy Eseje o typografii (RR 2008) či ne zrovna povedenou Příručku nakladatelského redaktora z pera Dagmar Magincové (P. Mervart 2008).

Do stejných vod vplul též knižní grafik s originálním rukopisem, provozovatel webu Typomil a básník **Martin Pecina** se svojí publikací **Knihy a typografie**, kterou vydalo v tomto roce brněnské nakladatelství Host (jako svou jubilejní pětistou publikaci). Pecinova knížka je tak trochu pêle-mêle, čehož si je vědom i sám autor (viz jeho vyznání v závěru). Neznamená to však, že by nebyl schopen držet se zvoleného tématu, spíše je problém v určité stylové roztěkanosti textu. A není to jen tím, že jsou jeho úvahy v první části knihy hodně vzdáleny čistě typografickým tématům, jako spíše je to způsobeno oscilací mezi volně úvahovým stylem a pasážemi psanými stylem odborným se vši oborovou hantýrkou. Potřebu ujasnit si svůj vztah k fenoménu knihy má Pecina zejména v úvodu a v první části první kapitoly, v níž s odkazem na Karla Čapka (a na způsob jeho povídání o tom, jak se co dělá) glosuje „úchylky“, jakými je sběratelství knih, bibliomanie či problém uspořádání knihovny. Právě tato kapitola je zakončena obsáhlým pojednáním Přítomná budoucnost elektronického čtení, v níž jsou shrnuty a dobře uspořádány hlavní problémy současné typografie v elektronickém prostředí (včetně např. sazby v digitálních knihách) a která je asi nejcennější částí Pecinovy knihy. V následující kapitole pak najdeme základní popis struktury knihy – největší prostor je však již zde, podobně jako v závěrečné části, věnován písmu. Pecina vypracoval velmi precizní úvod do problematiky písma – zde je výklad nejsystematičtější a projevuje se zde nejvíce autorovo zaujetí (srov. např. pěknou argumentaci funkce serifů pro zrychlení četby textu na s. 205). Chvályhodnou, ale bohužel jen velmi obtížně zvládanou snahou je autorova ambice mít od věcí odstup, jít od úzce profesních záležitostí k „normálnímu“ životu. To se projevuje tam, kde Pecina servíruje životní moudra, někdy povedená, např. když zdůrazňuje, že po nezbytné roční přehlídce vykonané práce v případě nespokojenosti s více jak dvěma třetinami

tvorby je nutné opustit obor nebo vyměnit partnerku, jindy toto jeho snažení však působí dosti křečovitě („Pravda neexistuje. A demokracie s sebou přináší právo blábolit až do úplného zblbnutí“ /s. 14/ apod.).

Závěrem jeden drobný postřeh na okraj této knížky vlastně příjemného čtení, která jistě uspokojí nejen ty, jimž je podle autora určena („...mladým kádrům typografického řemesla, ale snad v ní najdou zalíbení i někteří dříve narození soudruzi“ /na copyrightové stránce/), ale i ty, kdož své stavy úzkosti zahánějí četbou předválečných Ročenek československých knihtiskařů: v obrazové příloze knihy Pecina prezentuje své starší práce, mj. úpravu Jelínkovy sbírky Na závěr do prázdna (2009). Navržená sazba textu, to je krásná a čistá práce, kterou však autor „vylepšuje“ v různých úhlech položenými linkami v prostoru dolních vnějších rohů u pagin. Tato snaha o finesu za každou cenu je, jak jsme ukázali, vlastní i Pecinovu psaní o typografii. Zajímavá korespondence.

www.ipsl.cz